

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 21 czerwca 2021 roku Sąd Rejonowy w Radomiu zasądził od M. G. na rzecz Prokuratora Rejonowego R. – Zachód w R. działającego na rzecz P. D. i T. D. kwotę 2.500 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty, wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności oraz nakazał ściągnąć od M. G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radomiu kwotę 266,05 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy R. – Zachód w R., zaskarżając wyrok w całości. Zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 321 k.p.c. polegające na orzeczeniu ponad żądanie pozwu kwoty 2.500 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty na rzecz Prokuratora Rejonowego R. – Zachód w R. działającego na rzecz P. D. i T. D., podczas gdy powód domagał się zasądzenia ww. kwoty na rzecz organizacji społecznej – Stowarzyszenia (...) nad Zwierzętami;

- naruszenie art. 55 k.p.c. poprzez zasądzenie na rzecz Prokuratora Rejonowego R. – Zachód w R. kwoty 2.500 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty, podczas gdy legitymacja prokuratora do wniesienia pozwu ma charakter formalny i nie wynika ze stosunku prawnomaterialnego.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od M. G. na rzecz Stowarzyszenia (...) nad Zwierzętami kwoty 2.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych P. D. i T. D. oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna o tyle, że prowadzi do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

W sprawie niniejszej doszło do nierozpoznania przez Sąd Rejonowy istoty sprawy. Przez nierozpoznanie istoty sprawy na gruncie art. 386 § 4 k.p.c. rozumie się nierozstrzygnięcie o żądaniu strony, czyli niezalążnienie przedmiotu sporu, całkowite zaniechanie wyjaśnienia istoty lub treści spornego stosunku prawnego.

W rozpoznawanej sprawie pozew wniósł Prokurator Rejonowy R. – Zachód w R. działając na rzecz oznaczonych osób, tj. P. D. i T. D., żądając zasądzenia od pozwanego M. G. na rzecz Stowarzyszenia (...) nad Zwierzętami kwoty 2.500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty za naruszenie dóbr osobistych tych osób, tj. kwoty 1.000 zł z tytułu naruszenia dóbr osobistych P. D. i kwoty 1.500 zł z tytułu naruszenia dóbr osobistych T. D. (k. 3-4, k. 22, k.23). Żądanie prokuratora działającego na rzecz oznaczonych osób dotyczyło zatem zasądzenia odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny (art. 448 k.c.).

Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym regulują przepisy art.7 k.p.c. oraz art. 55 k.p.c.- 60 k.p.c. Prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego; w sprawach niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego prokurator może wytaczać powództwa tylko w wypadkach wskazanych w ustawie (art. 7 k.p.c.). Prokurator, wytaczając powództwo na rzecz oznaczonej osoby, powinien ją wskazać w pozwie (art. 55 k.p.c.). W literaturze taką formę inicjowania postępowania przez prokuratora określa się jako niesamodzielne (niesamoistne) wytoczenie powództwa. Prokurator, wytaczając powództwo, staje się stroną powodową w procesie. Jest on stroną w znaczeniu formalnym, a więc podmiotem, któremu przysługują prawa i którego obciążają obowiązki procesowe strony powodowej postępowania. Stroną w znaczeniu materialnym

– podmiotem, którego praw (stosunku prawnego) dotyczy proces – jest ta osoba (ten podmiot), na rzecz której powództwo zostało wytoczone.

Zgodnie z art. 56 k.p.c. Sąd ma obowiązek zawiadomić osobę, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo, doręczając jej odpis pozwu. Osoba ta może wstąpić do sprawy w każdym jej stanie w charakterze powoda, w tym wypadku do udziału prokuratora w sprawie stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym. Zawiadomienie osoby, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo powinno nastąpić niezwłocznie po wpływie pozwu do sądu, lecz nie później niż z chwilą wyznaczenia terminu pierwszej rozprawy jeśli zostanie ona wyznaczona. Przy pierwszym doręczeniu osobę tę należy pouczyć, że służy jej prawo do wstąpienia do sprawy w każdym jej stanie w charakterze powoda (por. M. Manowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, wyd. IV, WKP 2021).

Zawiadomienie ww. osoby, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo, o tym fakcie w celu umożliwienia jej wstąpienia do sprawy, na podstawie art. 56 k.p.c., następuje z urzędu i jest obligatoryjne. Do chwili wstąpienia do sprawy w charakterze powoda osoba, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo jest jedynie stroną w znaczeniu materialnym lecz nie formalnym. Prokurator zaś nie jest stroną w znaczeniu materialnym - nie jest podmiotem stosunku materialnoprawnego, z którego roszczenie wynika, zatem nie można uwzględnić roszczenia na jego rzecz (zasądzić dochodzonej kwoty na jego rzecz).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w ogóle nie zawiadomił P. D. i T. D. o wytoczeniu na ich rzecz powództwa i nie doręczył im odpisu pozwu pozbawiając te osoby udziału w postępowaniu. Co więcej Sąd Rejonowy wydał na posiedzeniu niejawnym wyrok zaoczny, mocą którego zasądził od M. G. na rzecz Prokuratora Rejonowego R. – Zachód w R. działającego na rzecz P. D. i T. D. kwotę 2.500 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty. Zatem Sąd Rejonowy naruszył przepisy art. 55 i art. 56 k.p.c. oraz orzekł o roszczeniu, które nie było objęte pozwem. Prokurator działający na rzecz P. D. i T. D. domagał się bowiem zasądzenia kwoty 2.500 zł na rzecz Stowarzyszenia (...) nad Zwierzętami. Zasadny jest zatem również zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 321§1 k.p.c. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego w regule wyrażonej w art. 321§1 k.p.c. mieści się zakaz orzekania zarówno o czymś więcej, jak i o czymś innym, niż obejmuje żądanie pozwu, a także zakaz orzekania przez sąd bez żądania (por. wyrok SN z 9 grudnia 2014r., III CNP 36/13, Lex 1621343).

Powyższe uchybienia skutkują oceną, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, bowiem nie orzekł o roszczeniu objętym pozwem, co skutkowało uchycieniem zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy winien zastosować tryb przewidziany w art. 56 k.p.c. poprzez zawiadomienie P. D. i T. D. o wytoczonym przez prokuratora na ich rzecz procesie, doręczenie im odpisu pozwu oraz umożliwienie im wstąpienia do sprawy w charakterze powodów. Następnie Sąd winien rozpoznać sprawę pod kątem zgłoszonego w pozwie roszczenia o zasądzenie odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

Joanna Kaczmarek – Kęsik